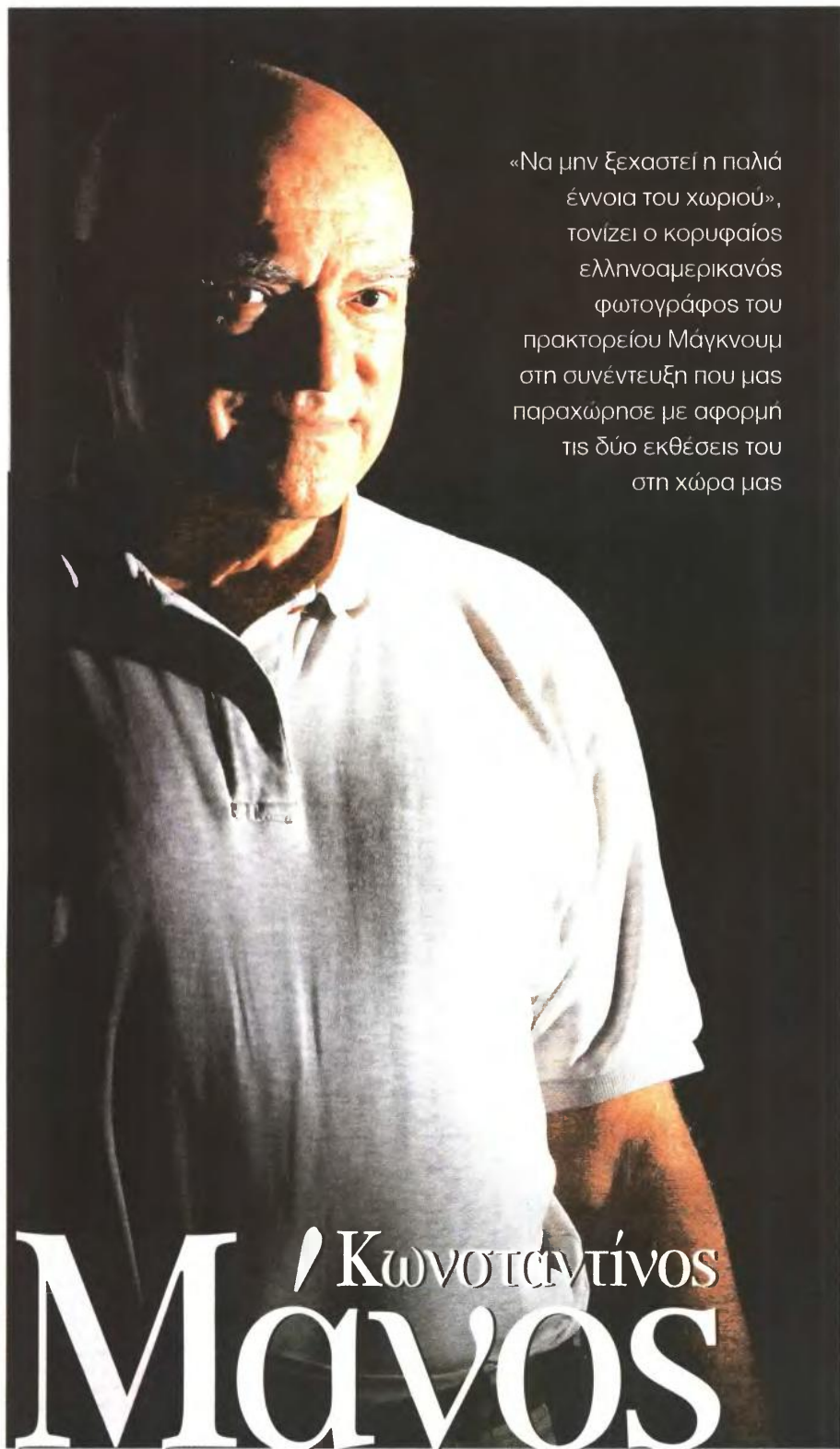

4 Ν ΟΥΝ ΛΕΥΚΩΜΑ

«Να μην ξεχαστεί η παλιά έννοια του χωριού», τονίζει ο κορυφαίος ελληνοαμερικανός φωτογράφος του πρακτορείου Μάγκνουμ στη συνέντευξη που μας παραχώρησε με αφορμή τις δύο εκθέσεις του στη χώρα μας

Τραβώντας μια ψαρόβαρκα στην Κάρπαθο, δεκαετία του '60

Μια ζωή

Της
Μαίρης Αδαμοπούλου

«Ψάχνω στιγμές. Ψάχνω το 1/250ό του δευτερολέπτου μιας στιγμής, μιας ώρας ή μιας ολόκληρης ημέρας. Ψάχνω την εικόνα εκείνη που δεν έχει ξενασμβεί και δεν θα ξενασμβεί. Για μένα αυτό είναι κάτι εξαιρετικά σπουδαίο, σχεδόν μαγικό».

Με τα λόγια αυτά ο Κωνσταντίνος Μάνος, ο ελληνικής καταγωγής φωτογράφος με τη διεθνή καριέρα, αποκαλύπτει ένα μέρος της συνταγής που του έχει χάρισει τη διεθνή αναγνώριση. Στα 79 του χρόνια ο γεννημένος στην Κολούμπια της Νότιας Καρολίνας των Ηνωμένων Πολιτειών και με καταγωγή από το νησάκι Αφισιά της Θάλασσας του Μαρμαρά, επιστρέφει στην Ελλάδα για να παρουσιάσει μια συνολική εικόνα της δουλειάς του. Συγκεκριμένα, το ελληνικό κοινό έχει την ευκαιρία να δει εικόνες από το περίφημο «Greek Portfolio» – τις φωτογραφίες που τράβηξε τη δεκαετία του

'60 στην Ελλάδα της υπαίθρου – μαζί με 80 από τα 200 και πλέον καρτέ που επέλεξε να μη συμπεριλάβει σε εκείνη την έκδοση και δώρισε στο Μουσείο Μπενάκη, καθώς και μια επιλογή από την έγχρωμη σειρά του «American Colour», η οποία παρουσιάζει με πιο σουρεαλιστική ματιά εικόνες από την αμερικανική πραγματικότητα.

«Δεν αρκεί όμως μόνο η στιγμή. Πρέπει να καταφέρεις να πείσεις τον θεατή ότι είναι αληθινή, ότι δεν είναι καμωμένη στον υπολογιστή, διότι σήμερα μπορούν με τη βοήθεια της τεχνολογίας να φτιαχτούν πολύ ενδιαφέροντα πράγματα για το μάτι. Είναι όμως αληθινή; Ίσως για πολλούς να είναι ξεπερασμένη η έννοια της αλήθειας, αλλά για μένα όχι. Γι' αυτό και φωτογραφίζω όταν έχω κάτι να πω, κάτι να δείξω, διότι καλή φωτογραφία σημαίνει μια καλή, καινούργια ιδέα», επισημαίνει ο Κωνσταντίνος Μάνος, που επιμένει να μιλά ελληνικά παρά το γεγονός ότι διαμαρτύρεται διότι δεν έχει όσο πλούσιο λεξιλόγιο θα ήθελε.

Λάτρης της αναλογικής φωτογραφίας, όταν δεν είχε σκοτεινό θάλαμο, τύπωνε τις φωτογραφίες

Σοκάκι στο downtown της Νέας Υόρκης, 2001

Διαβάζοντας εφημερίδα στα Χανιά, δεκαετία του '60

Βοσκόι με τη γίδα τους, ορεινή Κρήτη, δεκαετία του '60

Μοιρολόγισσες, Πύργος Διρού, Μάνη, δεκαετία του '60

στο κυνήγι της μοναδικής εικόνας

του νύχτα στην κουζίνα του σπιτιού του. Και όταν ήρθε στην Ελλάδα για πρώτη φορά, στις αρχές της δεκαετίας του '60, παραγγέλει μια μαρμαρίνη γούρνα – του είπαν ότι ήταν το φθηνότερο υλικό – στα μαρμαράδικα του Α' Νεκροταφείου. Δεν φανταζόταν πως ο μαρμαράς δεν έκανε παραδόσεις εκτός του κοιμητηρίου, με αποτέλεσμα να επιστρατεύσει δύο φίλους του κι ένα φορτηγάκι για να μεταφέρει την ογκώδη λεκάνη στο υπόγειο διαμέρισμα της Αναγνωστοπούλου που είχε νοικιάσει.

«Όταν ήρθα στην Ελλάδα, ήμουν έξω από τα νερά μου. Δεν ήξερα πού να εστιώσω. Στη συνέχεια ανακάλυψα την έννοια χωριού. Αγόρασα ένα τροχόσπιτο και περιόδευα σε χωριά που δεν είχαν καν ρεύμα, όπου μπορούσε κάποιος να βρει φτωχούς, πρωτόγονους, αγνοούς και περιφανεύς ανθρώπους», θυμάται ο Κωνσταντίνος Μάνος, που υποστηρίζει πως έχει ηληθευτεί από τις ελληνικές αξίες και είναι περήφανος για την καταγωγή του.

Γιατί αποφάσισε να παρουσιάσει τώρα ένα ενδεικτικό σύνολο της ασπρόμαυρης και εγχρωμής

δουλειάς του στην Ελλάδα της κρίσης; «Διότι είναι σημαντικό να μην ξεχάσετε την έννοια του χωριού. Μακάρι να μπορούσε να υπάρξει μια μόνιμη έκθεση με φωτογραφίες και αντικείμενα που να θυμίζει τις αξίες του». Εκτιμά δε ότι η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι Έλληνες σήμερα είναι τραγική αλλά έχουν περάσει και δυσκολότερα. «Δεν θέλω να πω πολλά διότι δεν ξέρω λεπτομέρειες, αλλά θεωρώ ότι προδόθηκαν από τους πολιτικούς και τις τράπεζες. Δεν είμαι θρησκάς, αλλά προσεύχομαι για τους Έλληνες».

Αν έφτιαχνε σήμερα το «Greek Portfolio» πού θα εστίαζε; «Στην Αθήνα. Εδώ βρίσκεται πλέον η σύγχρονη Ελλάδα, από τον εργάτη έως τον πλούσιο. Σήμερα στα καφενεία πλέον ο κόσμος δεν παίζει χαρτιά, βλέπει τηλεόραση».

Πως αναλφάβητου εστιώτορα – ο πατέρας του ξεκίνησε να εργάζεται σε ένα εστιατόριο για Αφροαμερικανούς και τελικά αγόρασε την επιχείρηση δημιουργώντας το μεγαλύτερο εστιατόριο του είδους στην περιοχή – αν δεν είχε γίνει φωτογράφος, θα είχε γίνει μουσικός. «Όταν

Υπάρχουν εκατομμύρια φωτογραφίες στο Ιντερνετ και είναι σαν να μην υπάρχει καμία διότι δεν είναι σε χαρτί

ήμουν μικρός, περνούσαμε με την αδελφή μου έξω από ένα κατάστημα που είχε στη βιτρίνα του ένα βιολί. Εκείνη έκλαιγε μέχρι να της αγοράσουν το βιολί. Πήρε μαθήματα κι έγινε πολύ καλή βιολονίστρια. Εγώ έμαθα κλαρίνο και φλάουτο. Όταν ερχόταν η ώρα να παίξω μπροστά σε κοινό, με έπιανε πανικός. Και αποφάσισα ότι προτιμώ να

στέκομαι πίσω και να παρατηρώ τον κόσμο», λέει ο Κωνσταντίνος Μάνος.

Θεωρεί άραγε την τεχνολογία εκθρό ή φίλο της τέχνης του; «Και τα δύο. Κάθε ανόητος μπορεί να τραβήξει φωτογραφίες και λόγω της τεχνολογίας νομίζουμε ότι όλοι μπορούμε να γίνουμε φωτογράφοι. Δεν είναι καθόλου εύκολο όμως να τραβήξεις μια φωτογραφία με ενδιαφέρον και ζωή. Μια εικόνα που θα αποτελεί έκπληξη. Και για να το πετύχεις πρέπει να ξέρεις πως να παίζεις το βιολί που κρατάς στο χέρι σου, πώς να ελέγχεις το φως, πώς να αιχμαλωτίζεις τη σκηνή. Παρατηρώ πως εκείνοι που έχουν δουλέψει σε σκοτεινό θάλαμο έχουν πιο γερά τεχνικά στο τύπωμα των ψηφιακών φωτογραφιών. Κι εγώ εδώ και τέσσερα χρόνια έχω εγκαταλείψει τα φίλμ», εξηγεί ο καλλιτέχνης, που έχει δει τη δουλειά του να εκτίθεται στα μουσεία Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης, Καλών Τεχνών της Βοστώνης, του Χιούστον και της Ατλάντα.

«Σήμερα υπάρχουν εκατομμύρια φωτογραφίες στο Ιντερνετ και είναι σαν να μην υπάρχει

καμία διότι δεν είναι σε χαρτί ως αντικείμενο. Μοιάζουν σαν να βρίσκονται στον αέρα. Όταν ήμουν μικρός κι έδινα τα φίλμ μου για εμφάνιση, η πρώτη ερώτηση που έκανα στον φωτογράφο ήταν «πόσες βγήκανε»; Τώρα τις λαμβάνουμε μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κάποια στιγμή πατάμε ένα κουμπάκι και τις σβήνουμε», συνεχίζει κοιτάζοντας τα κάδρα που κρέμονται στους τοίχους του Μουσείου Μπενάκη, υπέροχα φωτισμένα από τον επιμελητή της έκθεσης και εκπρόσωπο του διεθνούς πρακτορείου Magnum Γιάννη Δήμου.

Πως τα κατάφερε όμως, ενώ εργαζόταν για ένα μεγάλο πρακτορείο που κυνηγά την επικαιρότητα, να δημιουργήσει τόσο ποικιλικές εικόνες που παραπέμπουν στον μεντόρα του Ανρί Καρτίε Μπρεσσόν; «Είχα πάντα δύο σάκους. Στον έναν είχα μηχανές και φακούς τελευταίας τεχνολογίας. Ήταν ο επαγγελματικός. Στον άλλον είχα μια Λάικα και μερικούς μικρότερους φακούς. Ήταν ο προσωπικός μου. Με αυτόν έκανα τα ταξίδια μου και τις καλύτερες δουλειές μου. Εχω δουλέψει για

μεγάλες εταιρείες, περιοδικά... Φωτογραφίες άχρηστες που δεν είχαν αξία εκτός της έκδοσης για την οποία έγιναν», υποστηρίζει ο φωτογράφος που δεν πήγε ποτέ σε εμπόλεμες ζώνες διότι ως επαγγελματίας γνώριζε ότι έπρεπε να στέλνει υλικό που να μπορεί να δημοσιευτεί και αυτό δεν ήταν κάτι που τον ενδιέφερε.

«Τώρα έχει αλλάξει η νοοτροπία στις εφημερίδες και διαπιστώνω ότι δημοσιεύονται πλέον φωτογραφίες που δεν αντικατοπτρίζουν αυστηρά τη στιγμή του γεγονότος, αλλά εικόνες που συγκινούν, που πηγαινούν ένα βήμα πιο πέρα όσα φαίνονται με την πρώτη ματιά».

info

Η έκθεση «Κωνσταντίνος Μάνος - A Greek Portfolio, 50 χρόνια μετά» στο Μουσείο Μπενάκη (Κουμπάρη 1) έως 25 Αυγούστου. Η έκθεση «American Color» στο Athens House of Photography (Κεραμείον και Ελευσινίων), έως τέλος Αυγούστου.

Δημόσιο τηλέφωνο, Ντεϊτόνα Μπις, Φλόριδα, ΗΠΑ, 1997

Αγόρι με πελεκάνο, Ντεϊτόνα Μπις, Φλόριδα, ΗΠΑ, 1998

Φόρεμα σε πλαίσιο, Νέα Ορλεάνη, ΗΠΑ, 2000